

Nova nahajališča in oznaka rastišč nekaterih redkih ali ogroženih praprotnic in semenk v zahodni in jugozahodni Sloveniji – popravki in dopolnila

New localities and characteristics of sites of certain rare or vulnerable ferns and phanerogams in western and southwestern Slovenia – corrections and supplements

IGOR DAKSKOBLER

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Biološki inštitut Jovana Hadžija, Regijska raziskovalna enota Tolmin, Brunov drevored 13, SI-5220 Tolmin, Igor.Dakskobler@zrc-sazu.si

Izvleček

Dopolnili in popravili smo naša spoznanja o nahajališčih in rastiščih nekaterih redkih ali (večinoma) ranljivih taksonov v zahodni in jugozahodni Sloveniji, ki smo jih obravnavali v različnih člankih v prejšnjih letih: *Anacamptis pyramidalis*, *Asphodelus albus*, *Bombycilaena erecta*, *Botrychium virginianum*, *Gentiana acaulis*, *Gladiolus palustris*, *Hladnikia pastinacifolia*, *Hyoscyamus niger*, *Ophrys apifera*, *Physoplexis comosa*, *Pinguicula vulgaris*, *Rhamnus* × *mulleyana* in *Schoenus nigricans*. Našli smo nova nahajališča štirih v Sloveniji redkih vrst: *Asplenium lepidum*, *Euphrasia marchesettii*, *Hyssopus officinalis* subsp. *pilifer* (*H. officinalis* subsp. *aristatus*) in *Kickxia spuria*.

Ključne besede

flora, vegetacija, *Moehringia villosa*, Učja, Trebuša, Julijske Alpe, Kras, Istra, Krajinski park Strunjan, Krajinski park Beka, Triglavski narodni park, Natura 2000

Abstract

We have supplemented and corrected our knowledge about localities and sites of some rare or, in most cases, vulnerable plant taxa in western and southwestern Slovenia, which we treated in our articles in last years: *Anacamptis pyramidalis*, *Asphodelus albus*, *Bombycilaena erecta*, *Botrychium virginianum*, *Gentiana acaulis*, *Gladiolus palustris*, *Hladnikia pastinacifolia*, *Hyoscyamus niger*, *Ophrys apifera*, *Physoplexis comosa*, *Pinguicula vulgaris*, *Rhamnus* × *mulleyana* and *Schoenus nigricans*. We have found new localities for four in Slovenia rare species: *Asplenium lepidum*, *Euphrasia marchesettii* and *Hyssopus officinalis* subsp. *pilifer* (*H. officinalis* subsp. *aristatus*) and *Kickxia spuria*.

Key words

flora, vegetation, *Moehringia villosa*, Učja Valley, Trebuša Valley, Julian Alps, Karst, Istria, Landscape park Strunjan, Landscape park Beka, Triglav National park, Natura 2000

1 UVOD

V številnih člankih v revijah *Hladnikia* in *Folia biologica et geologica* smo obravnavali nekatere redke ali ogrožene praprotnice in semenke ter njihova nahajališča in rastišča v zahodni in južni Sloveniji. V zadnjih letih smo, tudi s ponovitvami starejših popisov ali z obiskom do zdaj nepreglednih območij, prišli do nekaterih novih spoznanj, zato že objavljeno v tem članku dopolnjujemo in popravljamo nekatere netočnosti. V obdobju 40 let, v katerem opazujemo in popisujemo rastlinstvo, ni prišlo samo do velikih sprememb v taksonomiji in sintaksonomiji, temveč marsikje tudi v naravi. Ponavljanje popisov na istih nahajališčih skozi vegetacijsko sezono ali skozi več let je navadno koristno, ker prinaša nova spoznanja in daje podlago za razumevanje dinamike rastlin in rastlinskih združb.

2 METODE

Floristične in fitocenološke popise smo naredili po ustaljenih srednjeevropskih metodah (EHRENDORFER & HAMANN 1965, JALAS & SUOMINEN 1967, BRAUN-BLANQUET 1964). Vnesli smo jih v bazo podatkov FloVegSi (SELIŠKAR & al. 2003). Nomenklaturni vir za imena praprotnic in semenk sta Mala flora Slovenije (MARTINČIČ & al. 2007) in podatkovna baza FloVegSi. Pri kukavičevkah smo ohranili poimenovanje iz zadnje izdaje Male flore, ponekod v oklepaju omenjamo tudi nova imena (DOLINAR 2025). Nomenklaturni vir za imena mahov je MARTINČIČ (2024a, b). Nomenklaturna vira za imena sintaksonov sta ŠILC & ČARNI (2012) in nekatere naše kasnejše objave, v katerih smo opisali nove sintaksone. Pri opisu novih nahajališč smo uporabljali temeljne topografske karte RS 1 : 5000 in 1 : 10 000 (GURS) ter Atlas Slovenije (Kos 1996). Geoelementno, ekološko in fitocenološko oznako obravnavanih vrst povzemamo po delu Flora alpina (AESCHIMANN & al. 2004a, b). Viri za doslej znano razširjenost v Sloveniji so zadnja izdaja Male flore Slovenije, Gradivo za Atlas flore Slovenije (JOGAN & al. 2001), novejši pregledni deli (DOLINAR 2025, ANDERLE 2023), objave v reviji *Hladnikia* in podatki v bazi FloVegSi. Vira za varstveni status obravnavanih vrst sta Rdeči seznam (ANON. 2002) in SKOBERNE (2007). Geografske koordinate popisov so določene po slovenskem geografskem koordinatnem sistemu D 48 (con 5) po Besselovem elipsoidu in z Gauss-Krügerjevo projekcijo. Taksone predstavljamo po abecednem vrstnem redu.

3 REZULTATI Z DISKUSIJO

3.1 *Anacamptis pyramidalis*

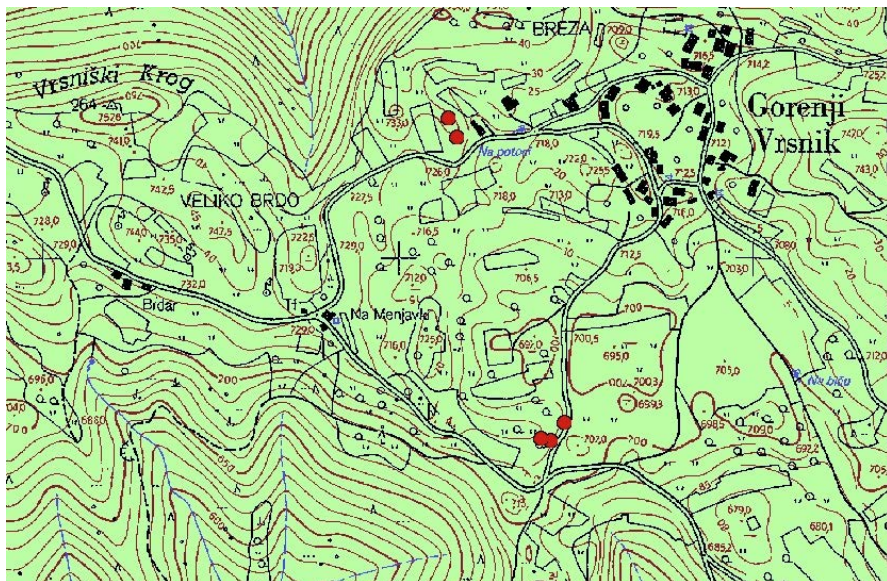
9748/3 (UTM 33TVM02) Slovenija, Primorska, Julijske Alpe, Zatolmin, dolina Tolminke, Polog, Srednjica, pašnik nad cesto, 415 m n. m. Det. I. Dakskobler, 18. 6. 2025, avtorjeve fotografije.

Popravljamo našo trditev iz nedavnega članka (DAKSKOBLER 2025a: 5) o razširjenosti te vrste v Julijskih Alpah (in v Triglavskem narodnem parku), kjer smo napisali, da za dolino Tolminke oz. Polog (9748/3) nimamo novejših potrditev. Piramidasti pilovec v dolini Tolminke torej še raste in to na še delujočem pašniku (*Ranunculo bulbosi-Arrhenatheretum*

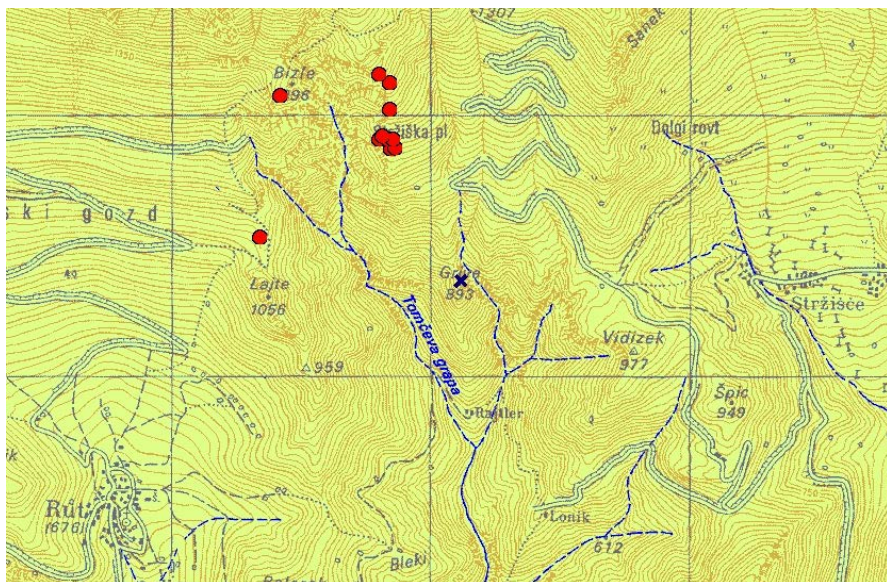
s. lat.), na katerega so leta 2025 krave spustili, ko je pilovec že cvetel in kljub popašenosti nato tudi plodil.

3.2 *Asphodelus albus*

Pri opisu nahajališča zlatega korena na Gorenjem Vrsniku (9950/4) – TERPIN & DAKSKOBLER (2023) – je po krivdi drugega avtorja netočnost. Nahajališče pod vzpetino Breza je namreč dejansko odkril on, medtem ko je prvi avtor, Rafko Terpin, odkril in kasneje z Jožetom Koscem potrdil nahajališče, ki je približno 450 m južneje, blizu križišča s cesto za Dolenji Vrsnik (slika 1, nadmorska višina je od okoli 700 m do 710 m, lega večinoma prisojna, strmina majhna, geološka podlaga podobna kot pod Brezo). To nahajališče je drugi avtor leta 2022 spregledal in ga fitocenološko popisal šele 17. 5. 2024. Po površini je južno nahajališče nekoliko večje od severnega pod vzpetino Breza in za zdaj tudi manj ogroženo (ob robu severnega nahajališča so spomladi 2024 vodile kolesnice traktorja, travnik je stisnjen med poseljeno območje). Na njem je število opaženih primerkov zlatega korena večje. Travnik je košen, vrstno bogat, na njem rastejo štiri zavarovane semenke (*Gymnadenia conopsea*, *Lilium bulbiferum*, *Orchis morio* / *Anacamptis morio*, *O. tridentata* / *Neotinea tridentata*). Rastlinska združba je ista kot na severnem nahajališču, vse tri narejene fitocenološke popise uvrščamo v asociacijo *Bromo-Danthonietum calycinae*. Večji del travnikov na Gorenjem Vrsniku je gojen in gnojen, kosijo jih zgodaj. Nahajališči zlatega korena sta dva otočka, v katerih še lahko spoznamo bolj ali manj ohranjeno sestavo polsuhih travišč z navadno oklasnico in pokončnim stoklascem.

Slika 1: Nahajališči zlatega korena (*Asphodelus albus*) na Gorenjem Vrsniku, GURS, 1: 5000.
Figure 1: Localities of *Asphodelus albus* on Gorenji Vrsnik, GURS, 1: 5000.

Slika 2: Nahajališča zlatega korena (*Asphodelus albus*) nad Rutom in Stržiščami, popisana 13. 6. 2025 (krogec), in nahajališče Mulejeve kozje češnje (*Rhamnus x mulleyana*) v Grivah nad Rajtlerjem (križ), GURS 1: 25.000

Figure 2: Localities of *Asphodelus albus* above Rut and Stržišče, recorded 13. 6. 2025 (circle), and locality of *Rhamnus x mulleyana* on Grive above Rajtler (cross), GURS 1: 25.000.

V zadnjih dveh letih (2024, 2025) smo po daljšem, več kot petnajstletnem obdobju ponovno pregledali tudi nahajališča zlatega korena v južnih Julijskih Alpah (DAKSKOBLER 2007, DAKSKOBLER & al. 2007, 2009, 2021a), pod goro Hohkovbl (Matajurski vrh), natančneje pod vzpetinama Bizle in Pajlen (nad Rutom in Stržiščami) – tik ob meji Triglavskega narodnega parka in pod Koriško goro (nad Koritnico). Nad Rutom in Stržiščami se rastišča ohranjajo (slika 2), sestojev steblikovja je veliko, populacija zlatega korena pa vitalna in številčna. Deloma nekdanje senožeti vzdržujejo lovci (ki ponekod celo krčijo gozd ob gozdni meji), tudi nekdanje senožeti, ki jih lovci ne kosijo, se zaraščajo razmeroma počasi. Bogomir Humar (2024, in litt.) nam je potrdil in s fotografijami dokumentiral uspevanje zlatega korena na nekdanji Capudrovi (Cepudrovi) senožeti pod Koriško goro (nad Koritnico), kjer je populacija zlatega korena prav tako še vitalna.

3.3 *Asplenium lepidum*

0349/3 (UTM 33TVL15) Slovenija, Primorska, dolina Glinščice, Draški tabor, skalnat greben proti Krvavemu potoku, majhna ruša v skalni razpoki, 275 m n. m. (slika 6). Leg. & det. I. Dakskobler, 29. 9. 2025, herbarij LJS.

V pregledu rastja in rastlinstva v okolici Beke in Ocizle (DAKSKOBLER, 2025b) žlezastega sršaja nismo omenili, saj smo ga našli šele, ko je bil članek že objavljen. Raste v skalovju Draškega tabora, skalnate vzpetine z ruševinami nekdanjega protiturškega tabora nad desnim bregom Krvavega potoka in Glinščice nad Botačem, okoli 300 m do 400 m od meje z Italijo. MARTINI & al. (2023: 208) ga tudi navajajo v tem kvadrantu. Edina nahajališča te jugovzhodnoevropske montanske vrste, značilne za združbe skalnih razpok (*Potentillion caulescentis*) v Furlaniji Julijski krajini, so v doline Glinščice (Val Rosandra) in raste tudi v okolišu Botača (POLDINI 2009: 183). V Sloveniji poznamo malo njenih nahajališč in vsa so v submediteranskem fitogeografskem območju (WRABER & SKOBERNE, 1989: 62, JOGAN & al. 2001: 52). V podatkovni bazi FloVegSi (SELIŠKAR & al. 2003) je še nekaj neobjavljenih podatkov Branka Vreša (v novih kvadrantih) in podatek Janeza Mihaela Kocjana (v že znanem kvadrantu) iz različnih apnenčastih delov jugozahodne Slovenije.

3.4 *Bombycilaena erecta* (*Micropis erectus*)

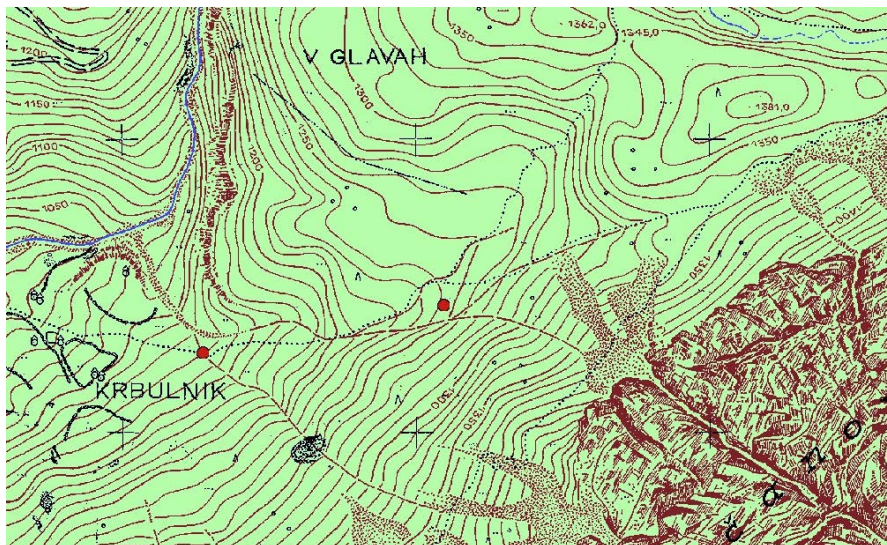
0349/3 (UTM 33TVL15) Slovenija, Primorska, Kras, dolina Glinščice, opuščen pašnik nad levim bregom Krvavega potoka, 275 m do 290 m n. m. (slika 6). Leg. & det. I. Dakskobler, 14. 5. 2025, herbarij LJS.

Pokončna zaprednica (*Bombycilaena erecta*) je mediteranska vrsta, značilna za pionirska travišča na slabo razvitih peščenih ali kamnitih tleh (*Thero-Brachypodietalia*) – AESCHIMANN & al. (2004b: 446). V Sloveniji jo poznamo le v submediteranskem fitogeografskem območju, na razmeroma malo nahajališčih (JOGAN & 2001: 63). V sosednji Furlaniji Julijski krajini jih je več, a večinoma so vzdolž meje s Slovenijo (Sabotin, Goriški in Tržaški Kras), tudi v kvadrantu 0349/3 (POLDINI 2009: 194, MARTINI & al. 2024: 233). Leto prej smo jo našli na kraški gmajni zahodno od Beke (0449/1) – DAKSKOBLER (2025b), istega leta pa jo je Alenka MIHORIČ (2024) opazila na Goriškem Krasu, blizu spomenika na Cerju. Na vrstno bogatem opuščenem pašniku nad levim bregom Krvavega potoka v dolini Glinščice je pogosta v združbi, v kateri prevladujeta vrsti *Bromopsis condensata* in *Festuca valesiaca*. Je novost za floro Krajinskega parka Beka, saj je nahajališče v kvadrantu 0449/1 že zunaj njegovih meja.

3.5 *Botrychium virginianum*

9648/3 (UTM 33TVM03) Slovenija, Primorska, Julijske Alpe, Vas na Skali, Krbulnik, gozdna jasa v zaraščanju ob strugi občasnega hudourniškega potoka, 1125 m n. m. Det. I. Dakskobler, 4. 9. 2025, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v že znanem kvadrantu.

Nedavno objavljenemu novemu nahajališču v kvadrantu 9648/3 (Vrsnik, Vas na Skali, Krbulnik) – DAKSKOBLER (2025a) dodajamo še eno, ki je okoli 400 m zračne razdalje (jugo)zahodno in okoli 125 m višinskih metrov nižje od prejšnjega (slika 3), v mladem vrzelastem pionirskem smrekovem sestoju (mlajšem drogovnjaku) v strugi občasnega manjšega hudourniškega potoka. Začasno ta pionirski sestoj uvrščamo v asociacijo *Astrantio carniolicae-Piceetum* nom. prov. Pogoste vrste zeliščne plasti so *Aconitum lycoctonum* subsp. *ranunculifolium* (*A. lupicida* ?), *A. angustifolium*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Gymnocarpium robertianum*, *Salvia glutinosa*, *Urtica dioica*, *Chrysosplenium alternifolium*, *Cardamine trifolia*, *Oxalis acetosella*, *Myosotis sylvatica* agg. in *Astrantia carniolica*. V njem smo opazili dva primerka virginijske mladomesečine s plodnim delom lista.

Slika 3: Nahajališči virginijske mladomesečine (*Botrychium virginianum*), Krbulnik (Vas na Skali, Vrsnik, Soča), GURS, 1: 5000.

Figure 3: Localities of *Botrychium virginianum*, Krbulnik (Vas na Skali, Vrsnik, Soča), GURS, 1: 5.000.

3.6 *Euphrasia marchesettii*

0447/4 (UTM 33TUL94) Slovenija, Primorska, Istra, Strunjan, zaliv Sv. Križa, neustaljeno strmo erozijsko pobočje tik nad obalo, levi breg izrazitejše pobočne grape, okoli 2 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 22. in 23. 9. 2025, herbarij LJS in fotografije avtorja, po nam znanih podatkih novo nahajališče v novem kvadrantu.

Morfološki opis, biologijo, razširjenost in rastišča Marchesettijeve smetlike v Sloveniji, natančneje v Slovenski Istri, je pred nekaj leti podrobno predstavil JOGAN (2020a), morfološki opis in problematiko njene razširjenost v jugozahodni Sloveniji pa več kot petnajst let pred njim ČUŠIN (2004), a takrat brez recentno potrjenega nahajališča. To je v dolini Dragonje našel WRABER (2006). Novo nahajališče v zalivu Sv. Križa (Mesečevem zalivu) je po rastišču nekoliko podobno nekaterim nahajališčem, ki jih omenjata WRABER in JOGAN (ibid.). Je na zelo strmem in nekoliko vlažnem, redko poraslem, kamnitem, eroziji izpostavljenem osojnem flišnem pobočju tik nad morsko obalo, na površini okoli štiri kvadratne metre. Trstikasta stožka (*Molinia arundinacea*) je sicer pogosta v okolici, na popisni ploskvi je nismo opazili, pač pa poleg smetlike, ki ima Braun-Blanquetovo oceno zastiranja 2, še (večinoma z zastiranjem +, kjer je večje, smo ga napisali v oklepaju) vrste *Anthericum ramosum*, *Asperula cynanchica*, *Bupthalmum salicifolium*, *Centaurea pannonica*, *Centaureum erythraea*, *Cotinus coggygria*, *Fraxinus ornus* (1), *Galium lucidum* (1), *Gymnadenia conopsea*, *Hieracium racemosum* (1), *Lembotropis nigricans* (1), *Linum tenuifolium* (1), *Peucedanum cervaria* (1), *Plantago holostium*, *Serratula tinctoria* in že težko razpoznavne trave (domnevno *Koeleria*

sp., *Bromopsis condensata* in *Brachypodium rupestre*). Novemu nahajališču Marchesettijeve smetlike v zalivu Sv. Križa je geografsko najbližje in po rastišču najbrž precej podobno nahajališču te vrste v Piranu, pod cerkvijo sv. Jurija (PERICIN 2001: 258, WRABER 2006: 70), ki je že v kvadrantu 0447/3.

Barbara VIDMAR (2008: 147) med ogroženimi vrstami flišnih klifov med Izolo in Strunjanom Marchesettijeve smetlike ne navaja, prav tako ne venerinih laskov (*Adiantum capillus-veneris*), ki smo jih v združbi s trstikasto stožko opazili ob majhnem izviru ob obali med rtom Kane in Belimi stenami (leg. & det. I. & L. Dakskobler, 20. 9. 2025). Obe vrsti lahko tudi uvrstimo med botanične posebnosti Krajinskega parka Strunjan.

Ker je eno izmed klasičnih nahajališč te smetlike tudi v okolici Beke (JOGAN 2020a), smo bilo pozorni nanjo pri naših triletnih botaničnih raziskavah v Krajinskem parku Beka in njegovi bližnji okolici (DAKSKOBLER 2025b). Zanj primerna rastišča bi lahko bila nekoliko mokrotni travniki vzhodno od Beke (Črešnjevec), kjer raste tudi ilirski meček (*Gladiolus illyricus*) in Pospichalov silj (*Peucedanum coriaceum* subsp. *pospichalii*), na njih je pogosta trstikasta stožka. Tam je nismo opazili. Druga, morda še bolj rastiščno primerna mogoča nahajališča so nad desnim bregom potoka Griža, v Trenki, kjer so številna flišna erozijska območja, po drugi svetovni vojni deloma pogozdena s črnim borom. Lega je sicer prisojna, več vlage je le v žlebovih in tik nad potokom. Naredili smo več popisov drugotnih vrzelastih borovih sestojev (*Sesleria autumnalis*-*Pinetum nigrae peucedanetosum cervariae*) – DAKSKOBLER (2025b), a v njih te smetlike nismo opazili, prav tako ne na bolj redkih podobnih erozijskih območjih na levem bregu Glinščice nad naseljem Botač. A podobno kot JOGAN (2020a) menimo, da Marchesettijeva smetlika lahko še vedno uspeva kje v širši okolici Beke oz. v povodju Glinščice.

3.7 *Gentiana acaulis* (G. kochiana)

9747/4 (UTM 33TUM92) Slovenija, Primorska, Julijske Alpe, Krnsko pogorje, Planica, pašniki nad kapelo Bes, zahodno od vzpetine Pleče, 1250 m n. m. Det. I. Dakskobler, 6. 6. 2025, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v že znanem kvadrantu, novost za floro Krnskega pogorja.

Nahajališča in rastišča Kochovega svišča (*Gentiana acaulis*) v Zgornjem Posočju smo obravnavali v dveh člankih (DAKSKOBLER & al. 2014: 11–12, DAKSKOBLER 2024). Omenili smo njegovo pojavljanje na Livškem, v kvadrantu 9747/4 (UTM 33TUM91), nad Avso, blizu stare poti na Matajur. Novo nahajališče v Krnskem pogorju je v istem kvadrantu srednjeevropskega kartiranja flore, a v drugem UTM kvadrantu (UM92). Nekoliko se razlikuje po rastišču, saj je travnik pod Planico v rabi kot pašnik, raste pa sicer raznoliko, a še nekoliko bolj kisloljubno kot nad Avso. Travniško združbo pod Planico uvrščamo v asociacijo *Homogyno alpinae-Nardetum strictae*, travniško združbo nad Avso pa v sintakson *Arnica montanae-Brometum erecti* var. *Gentiana kochiana*. Pod Planico smo našli le pet primerkov Kochovega svišča, štirje od njih so cveteli. Na popisanem pašniku imajo največje zastiranje vrste *Festuca nigrescens*, *Arnica montana*, *Carex montana*, *C. pilulifera*, *Convallaria majalis*, *Crocus albiflorus*, *Genista tinctoria*, *Potentilla erecta*, *Betonica officinalis*, *Danthonia decumbens*, *Nardus stricta*, *Carlina acaulis*, *Festuca filiformis*, *Ranunculus carinthiacus*, *Polygonum viviparum*, *Hypochaeris maculata*, *Leontodon hispidus*, *Achillea distans*, *Gymnadenia conopsea*, *Hieracium lachenalii* in *Polygala vulgaris*. Posamično rastejo tudi nekatere druge bolj kisloljubne vrste: *Carex pallescens*, *Homogyne alpina*, *Luzula campestris*, *Vaccinium*

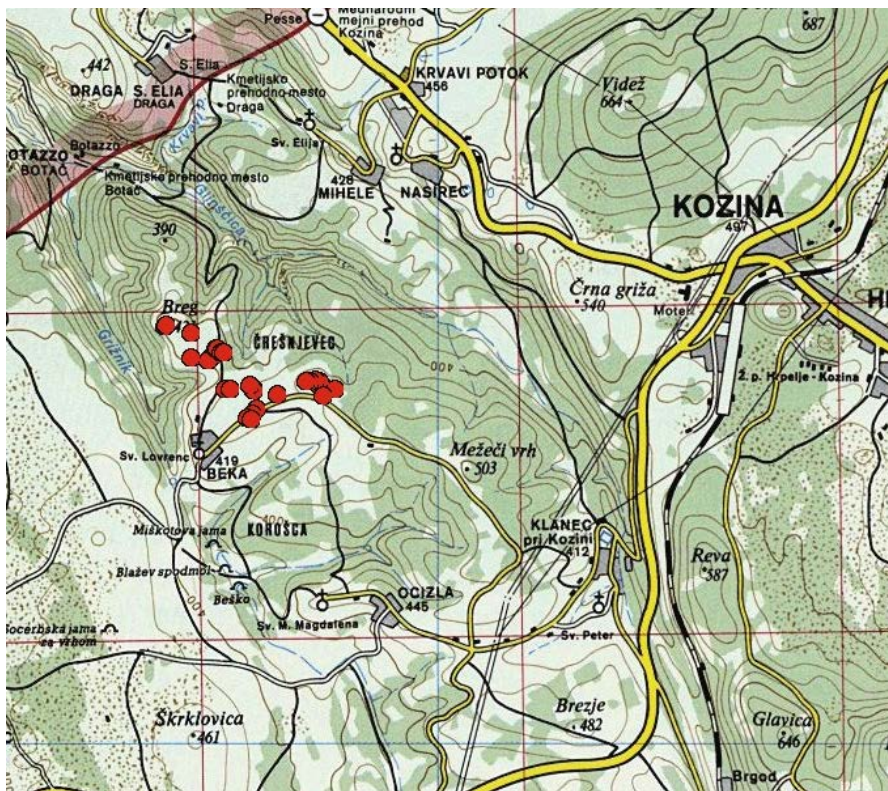
myrtilus in *V. vitis-idaea* ter še ena kukavičevka, *Traunsteinera globosa*. Obstoječe gospodarjenje s travišči pod Planico, zgolj občasna paša, za zdaj dopušča, da se bo Kochov svišč tu ohranil.

3.8 *Gladiolus palustris*

- 0349/3** (UTM 33TVL15) Slovenija, Primorska, Istra, Beka, Breg, travišče na ovršju hriba, 420 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 10. 6. 2025, herbarij LJS in fotografije avtorja.
- 9746/1** (UTM 33TUM72) Slovenija, Primorska, Julijske Alpe, Breginjski kot, Plazi potok, podorne skale, vrzelast gozd črnega gabra in dlakavega sleča (*Rhododendro hirsuti-Ostryetum*), 750 m n. m. Det. I. Dakskobler, 18. 7. 2022 in 19. 6. 2023, avtorjeve fotografije (dva primerka mečka); v Plazih, pri spomeniku NOB, travišče (*Carici humilis-Seslerietum caeruleae* nom. prov.), 810 m n. m. Det. I. Dakskobler, 24. 7. 2023, avtorjeve fotografije (pet primerkov mečka); povirje Plazi potoka pod Rosovcem, travišče s posameznimi grmi (*Spiraeo decumbentis-Seslerietum calcariae*), 910 m n. m. Det. I. Dakskobler, 11. 7. 2023, avtorjeve fotografije (tri je primerki mečka); Planina Na klinu, Kuničev klin, levi breg Črnega potoka tik ob meji z Italijo, 770 m n. m., travišče (*Molinio arundinaceae-Seslerietum caeruleae* nom. prov.). Det. I. Dakskobler, 23. 7. 2021, avtorjeve fotografije (en primerek mečka).
- 9746/1** (UTM 33TUM72) Italija, Furlanija Julijska krajina, provinca Udine (Videm), Julijske Predalpe, Brezje (Montemaggiore), tik ob meji s Slovenijo, nad povezovalno potjo med Breginjem in Brezjami, nad desnim bregom Črnega potoka (Rio Nero), povrna travišča, gozdne jase (*Molinio arundinaceae-Seslerietum caeruleae* nom. prov.), na več krajih, 720 m do 820 m n. m. Det. I. Dakskobler, 23. 7. 2021, avtorjeve fotografije. Glede na podatke v MARTINI & al. (2023: 449) je to novo nahajališče v novem kvadrantu v Furlaniji Julijski krajini.

Nedavno smo pisali o novih nahajališčih močvirskega mečka v zahodni Sloveniji (Gorenja Trebuša, Šentviška planota, dolina Idrije) – DAKSKOBLER (2025a). Zdaj dodajamo še novo nahajališče te varstveno pomembne vrste v jugozahodni Sloveniji, v krajinskem parku Beka. Pri Beki smo do zdaj poznali le bogata nahajališča ilirskega mečka (DAKSKOBLER 2025b, močvirski meček smo omenili zgolj na koncu preglednice 14, str. 153, saj je bil članek že postavljen za tisk). Beko kot nahajališče in kraj vzorčenja ilirskega mečka, brez natančnejšega nahajališča, omenja tudi ROJKO (2023). Kvadrant 0349/3 so kot nahajališče močvirskega mečka označili v arealni karti v Gradivu (JOGAN & al. 2001: 182). V poznejši arealni karti je JOGAN (2020b: 14) ta kvadrant označil kot literaturni, najbrž nepreverljiv vir, medtem ko ROJKO (2023: 58, 59 in 60) v arealnih kartah obeh podobnih mečkov (*G. palustris*, *G. illyricus*) kot preverjeno nahajališče označi kvadrant 0349/3 le za vrsto *G. illyricus*.

Ob podrobnem fitocenološkem popisovanju travnikov severovzhodno in severozahodno oz. severno od Beke (Črešnjevce, Breg) smo ilirski meček popisali na veliko krajih (slika 4), njegova populacija je številčna. 28. 5. 2025 smo ta meček našli tudi povsem na ovršju vzpetine Breg (kota 421 m). Ko smo Beko obiskali približno dva tedna pozneje (10. 6. 2025), je bila podoba tamkajšnjih travnikov že precej drugačna, meček je odcvetel, cvetočega smo našli le na ovršju Brega. Na istem travniku, kjer je pred štirinajstimi dnevi ilirski meček cvetel, zdaj pa že plodil, je cvetelo skupno okoli 30 primerkov močvirskega mečka (določitev smo potrdili tudi z izkopanim herbarijskim primerkom). Za Korado v Srednjem Posočju, Malo goro na južnem robu Trnovskega gozda in Ostričem v Čičariji (DAKSKOBLER & al. 2021b) je

Slika 4: Nahajališča ilirskega mečka (*Gladiolus illyricus*) pri Beki (le na hribu Breg smo našli tudi močvirski meček, *G. palustris*), Atlas Slovenije (Kos 1996).

Figure 4: Localities of *Gladiolus illyricus* at Beka (only locality of *G. palustris* is on the hill Breg), Atlas Slovenije (Kos 1996).

torej Breg pri Beki četrto nahajališče, kjer smo našli oba mečka. Povsod je močvirski cvetel približno štirinajst dni pozneje kot ilirski. Vrstna sestava tega travnika (navajamo samo vrste, ki smo jih zapisali 10. 6. 2025, skupno smo ga pregledali petkrat, tudi 28. 10. 2024, 9. 4. 2025 in 14. 5. 2025) kaže na združbo dlakavega gadnjaka in navadne oklasnice (*Danthonia-Scorzonetum villosae*) z naslednjimi vrstami (ocena zastiranja po BRAUN-BLANQUET 1964): 4: *Bromopsis erecta*, 3: *Danthonia alpina*, *Peucedanum oreoselinum*, 2: *Danthonia decumbens*, *Gladiolus palustris*, *Inula hirta*, *Trifolium montanum*; 1: *Briza media*, *Centaurea weldeniana*, *Dorycnium herbaceum*, *Ferulago campestris* subsp. *galbanifera*, *Galium verum*, *Genista tinctoria*, *Koeleria pyramidata*, *Leucanthemum platylepis* (L. *liburnicum*), *Plantago argentea* subsp. *liburnica*, *Potentilla alba*, *Quercus pubescens*, *Trifolium alpestre*, *T. rubens*; +: *Allium carinatum*, *Anthericum ramosum*, *Anthoxanthum odoratum*, *Betonica serotina*, *Campanula glomerata*, *Carex flacca*, *Chamaecytisus supinus*, *Chrysopogon gryllus*, *Dianthus monspessulanus*, *Euphorbia cyparissias*, *Filipendula vulgaris*, *Fraxinus*

ornus, *Gladiolus illyricus*, *Helianthemum nummularium* subsp. *obscurum*, *Hypochaeris maculata*, *Knautia illyrica*, *Lathyrus latifolius*, *Lembotropis nigricans*, *Leontodon hispidus*, *Melampyrum carstiense*, *Ononis spinosa*, *Plantago media*, *Prunella grandiflora*, *Scorzonera villosa*, *Senecio jacobaea* in *Sesleria autumnalis*. PRUS & GRČMAN (2019) navajata, da je na planoti med Glinščico in Grižo nekarbonatni fliš, z razliko od večjega dela Slovenske Istre, kjer je fliš karbonatni. Tla na vzpetini Breg naj bi bila po tem viru distrična, a po napisani vrstni sestavi bi to težko sklepali, kljub nekaterim bolj kisloljubnim vrstam, kot so na primer *Danthonia decumbens*, *Potentilla alba* in *Lembotropis nigricans*. Po floristični sestavi so v gozdovih in travnikih v okolici Beke rjava tla najbrž pogostejše evtrična kot distrična (nekoliko kisla, a redkeje zelo kisla).

V prej navedenih arealnih kartah za močvirski meček (JOGAN 2020b: 14, ROJKO 2023: 58) ni označen kvadrant 9746/1 (skrajno severozahodni del Breginjskega kota). ČUŠIN (2006: 106) je nahajališče močvirskega mečka v tem kvadrantu označil takole: svetla grmišča v Plazih. Njegovih točnih nahajališč v podatkovni bazi FloVegSi ni. Zgoraj smo izpisali nam znana nahajališča, ki so v bazi dokumentirana tudi s koordinatami, dokazno gradivo pa so naše fotografije (herbarijskih pol zaradi majhnega števila primerkov nimamo). Drugo območje razširjenosti mečka v tem kvadrantu je v povirju Črnega potoka, zahodno od Planine Na klinu (Kuničev klin). Tam je večina nahajališč sicer nad desnim bregom tega potoka, torej v Italiji, le en primerek mečka smo opazili tudi na slovenski strani meje.

3.9 *Hladnikia pastinacifolia*

Pred nekaj leti smo podrobno predstavili rastišča rebrinčevolistne hladnikovke (*Hladnikia pastinacifolia*) na južnem robu Trnovskega gozda (DAKSKOBLER & al. 2022). V članku tudi omenjamo najnižje takrat znano nahajališče tega endemita, in sicer okoli 700 m n. m. (Mačji kot, pri Golobnici, kjer jo je našel ROJŠEK, 2022). V vegetacijski sezoni 2023 smo naredil še en popis s hladnikovko zahodno od Kuclja, na severni strani kote 1208 m (0048/4). Tam raste v sestoji asociacije *Primulo auriculae-Seslerietum kalnikensis*, v katerem so imeli največje srednje zastiranje (oceni po Braun-Blanquetu 2 in 3) vrste *Sesleria juncifolia* subsp. *kalnikensis*, *Hieracium villosum*, *Biscutella laevigata*, *Polygala nicaeensis* subsp. *carniolica*, *Globularia cordifolia*, *Potentilla tommasiniana*, *Carex humilis* in *Genista sericea*, pogoste (ocena zastiranja 1) pa so bile tudi vrste *Hladnikia pastinacifolia*, *Leontopodium alpinum*, *Gentiana clusii*, *G. tergestina*, *Gymnadenia conopsea*, *Briza media*, *Bromopsis erecta*, *Anthyllis montana* subsp. *jacquini*, *Allium ericetorum* in *Parnassia palustris*.

Poleti 2024 smo hladnikovko našli na doslej njenem najnižjem znanem nahajališču in to v dolini Trebuše (9949/3), nad levim bregom Trebušice nekoliko nizvodno zaselka Plužnje (Gorenja Trebuša), na grušču oz. vršaju v dnu grape izpod Govcev, ki leži med Špikovo in Orlejsko grapo, na nadmorski višini 390 m. Lega je severna do severozahodna, strmina okoli 25 stopinj. Zeliščna plast zastira okoli četrtno približno 40 m² velike popisne ploskve. Primerek hladnikovke je cvetel in plodil. Vrstna sestava meliščne združbe (*Achnathero-Petasitetum paradoxii* nom. prov.) je bila naslednja (z ocenami po BRAUN-BLANQUET 1964): 2: *Petasites paradoxus*; 1: *Calamagrostis varia*, *Molinia arundinacea*, *Achnatherum calamagrostis*; +: *Hladnikia pastinacifolia*, *Knautia drymeia* subsp. *intermedia*, *Adenostyles glabra*, *Mycelis muralis*, *Salvia glutinosa*, *Valeriana tripteris*, *Salix eleagnos*, *Acer pseudoplatanus*, *Ostrya carpinifolia*, *Picea abies*, *Clematis vitalba*, *Viola riviniana*, *Campanula cespitosa*, *Melica nutans*, *Anthericum ramosum*, *Carex digitata*, *C. ferruginea*, *Hieracium porrifolium*, *Buphthalmum salicifolium*, *Paederota lutea*, *Kernera saxatilis*, *Phyteuma scheuchzeri*

subsp. *columnae* in mahovna vrsta *Tortella tortuosa*. V okolici, na robu vršaja, je rasla tudi vrsta *Campanula cochelariifolia*. Višinski razpon nahajališč hladnikovke na severnem oz. severovzhodnem robu Trnovskega gozda v Govcih je sicer med 1000 m in 1330 m. Tik ob Trebušici najbrž raste naplavljen in le prehodno. Deloma smo pregledali kar nekaj govških grap in precej prodišč Trebušice, na katerih hladnikovke ni bilo, zato sklepamo, da so rastišča, kjer bi uspevala ta vrsta, naplavljen oz. prinesena iz višjih predelov, razmeroma redka.

3.10 *Hyoscyamus niger*

9949/1 (UTM 33TVM10) Slovenija, Primorska, Gorenja Trebuša, Prdenjski Vrh, nekdanja domačija Logar, 640 m n. m., pri stogu, ob kupu gramozu, peščeno ruderalno rastišče. Det. I. Dakskobler, 2. 6. 2025, avtorjeve fotografije.

Pred več kot desetimi leti smo opozorili na pojavljanje črnega zobnika na planinah Medrje in Laška seč v Tolminskih Julijskih Alpah (RUTAR & al. 2014). V notici smo zapisali, da je ta zelo strupena rastlina pustih in neobdelanih tal bila nekoč v Sloveniji precej bolj razširjena kot je zdaj, saj je njenih v zadnjih desetletjih potrjenih nahajališč razmeroma malo.

Slika 5: Črni zobnik (*Hyoscyamus niger*) pri Logarju (Prdenjski Vrh, Gorenja Trebuša). Foto: Igor Dakskobler.

Figure 5: *Hyoscyamus niger* at Logar (Prdenjski Vrh, Gorenja Trebuša). Photo: Igor Dakskobler.

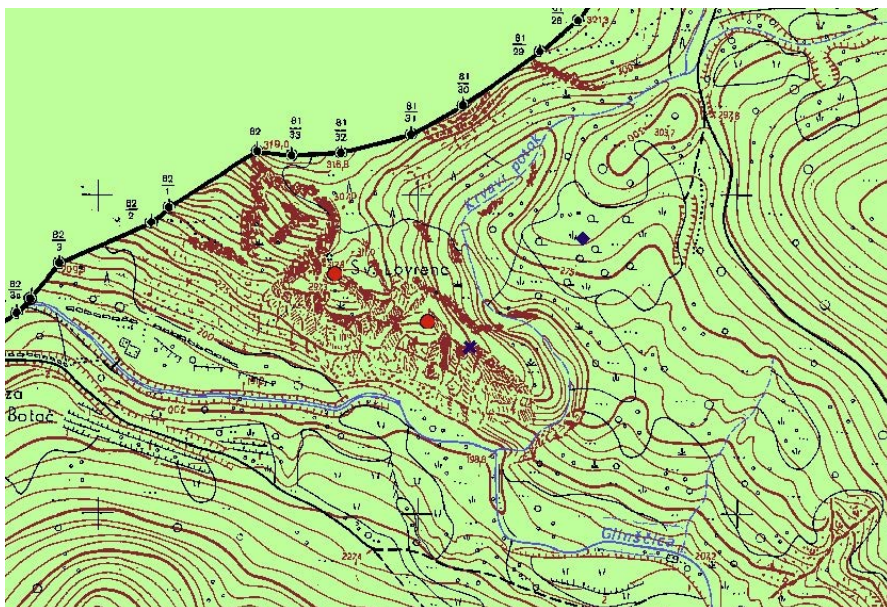
V Gorenji Trebuši, v zaselku Prdenjski vrh, ki nima več stalnih prebivalcev, ta arheofit raste v ruderalni združbi pri nasutju peska in gramoza, blizu obnovljenega stoga nekdanje kmetije, ob robu dovozne ceste do nje (slika 5). Večje zastiranje (ocena po Braun-Blanquet 1 ali 2) v tej pionirski združbi imajo poleg črnega zobnika še vrste *Poa pratensis*, *P. annua*, *Plantago major*, *P. lanceolata*, *Trifolium pratense*, *T. repens*, *Agrostis stolonifera*, *Veronica persica*, *Geranium columbinum* in *Capsella bursa-pastoris*. Najbližji znani nahajališči Prdenjskemu vrhu v Gorenji Trebuši sta na Cerkljanskem v kvadrantih 9849/4 in 9850/1. Tam je črni zobnik našel Gabrijel Seljak pred skoraj petdesetimi leti (RUTAR & al. 2024: 69). Zelo malo v zadnjih desetletjih potrjenih njegovih nahajališč poznajo tudi v sosednji Furlaniji (MARTINI & al. 2023: 501).

3.11 *Hyssopus officinalis* subsp. *pilifer* (*H. officinalis* subsp. *aristatus*)

0349/3 (UTM 33TVL15) Slovenija, Primorska, Kras, dolina Glinščice, Draški tabor, kota 312 m, skalnata kopa (glava) in skalnat greben pod obzidjem, okoli 275 m do 310 m m n. m., grušč in skalovje (slika 6). Leg. & det. I. Daskobler, 29. 9. 2025, herbarij LJS in avtorjeve fotografije.

Resasti ožepk ima v Sloveniji raztresena nahajališča v jugozahodni Sloveniji z nahajališči na Sabotinu (zadnja naša potrditev s te gore je 4. 11. 2016), na južnem robu Trnovskega gozda (Sv. Pavel nad Vrtovinom), pri Škocjanskih jamah in na Kraškem robu v Istri (WRABER & SKOBERNE 1989: 189, JOGAN & al. 2001: 203, SELIŠKAR & al. 2003, DAKSKOBLER & al. 2014: 84, SELIŠKAR & al. 2017: 370). Nahajališči na Draškem taboru nad dolino Glinščice sodita že h Krasu (OGRIN, 2019: 38), sta pa v Krajinskem parku Beka. Ker smo ožepk junija 2025 spregledali, ga ne omenjamo v našem članku o rastlinstvu tega parka (DAKSKOBLER 2025b). V kvadrantu 0349/3 ga poznajo tudi v sosednji Furlaniji Julijski krajini, z v novejšem času potrjenimi nahajališči v italijanskem delu doline Glinščice, tudi v okolišu Botača (POLDINI 2009: 325, MARTINI & al. 2023: 504). Ožepk je sredozemska vrsta, v širšem smislu značilna za suha travišča iz razreda *Festuco-Brometea*, podvrsta subsp. *pilifer* oz. subsp. *aristatus* (po MARTINI & al., ibid.) pa po AESCHIMANN & al. (2004b: 146) za zvezo *Ononidion striatae* (gorska submediteranska suha travišča na apnenčasti podlagi v Pirenejih in nekaterih drugih delih Španije).

Na Draškem taboru resasti ožepk raste v zelo kamniti traviščno-meliščnih združbi, v kateri imajo največje zastiranje vrste *Satureja montana* subsp. *variegata*, *Sesleria juncifolia* subsp. *juncifolia*, *Bromopsis condensata*, *Galium lucidum*, *Artemisia alba*, *Sedum album*, *Petrorhagia saxifraga*, *Allium senescens*, *A. saxatile* subsp. *tergestinum*, *Euphorbia fragifera*, v proti severu nagnjenem delu vršne kote tudi *Polypodium australe*, na skalnatem grebenu proti Kravemu potoku še *Lactuca perennis*, *Fumana procumbens*, *Medicago prostrata*, *Ruta divaricata*, *Sempervivum tectorum* in *Thesium divaricatum*. Blizu drugega, vzhodnega nahajališča rasteta tudi koprivovec (*Celtis australis*) in terebint (*Pistacia terebinthus*).

Slika 6: Nahajališča resastega ožepka (*Hyssopus officinalis* subsp. *pilifer*, krogec), žlezastega sršaja (*Asplenium lepidum*, križec) in pokončne zaprednice (*Bombycilaena erecta*, kvadrat), Draški tabor in Krvavi potok, GURS, 1: 5000.

Figure 6: Localities of *Hyssopus officinalis* subsp. *pilifer* (circle), *Asplenium lepidum* (cross) and *Bombycilaena erecta* (square), Draški Tabor and Krvavi potok brook, GURS, 1: 5000.

3.12 *Kickxia spuria*

0349/3 (UTM 33TVL15) Slovenija, Primorska, Istra, Beka, Breg, 220 m n. m., opuščena njiva. Leg. & det. I. Dakskobler, 11. 8. 2025, herbarij LJS.

Jajčastolistna lazica (*Kickxia spuria*) je izvorno mediteranska vrsta, značilnica plevelnih združb žit na z bazami bogatih tleh srednje Evrope (*Caucalidion lappulae*) – AESCHIMANN & al. (2004b: 210). V Sloveniji ima razmeroma veliko znanih nahajališč v nižinskih predelih zunaj alpskega fitogeografskega območja (JOGAN & al. 2001: 212). V podatkovni bazi FloVegSi (SELIŠKAR & al. 2003) je kljub temu zelo malo podatkov z novejšim datumom najdbe po letu 1990, zato sklepamo, da je ta arheofit zaradi opuščanja kmetovanja že razmeroma redek. Tudi v Furlaniji Julijski krajini so v novejšem času potrjena nahajališča le v petih kvadrantih. V treh kvadrantih, ki so blizu meje s Slovenijo, so podatki izpred leta 1985, dejansko iz konca 19. stoletja (POLDINI 2009: 336 in 589, MARTINI & al. 2023: 520). To plevelno vrsto smo našli na opuščeni njivi pod vzpetino Breg, severozahodno od Beke. Na njej raste tudi francoska lepnica (*Silene gallica*), ki smo jo leto prej popisali na opuščeni njivi severovzhodno od Beke (Črešnjevce) – DAKSKOBLER (2025b) in ima torej v kvadrantu 0349/3 zdaj dve znani nahajališči.

3.13 *Ophrys apifera*

- 9747/4** (UTM 33TUM92) Slovenija, Primorska, Julijske Alpe, Vrsno, travnat rob ceste pri domačiji Čamp, 625 m n. m. Det. I. Dakskobler, 9. 6. 2025, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v novem kvadrantu.
- 9949/1** (UTM 33TVM10) Slovenija, Primorska, Gorenja Trebuša, Pršjak, ruderalno steblikovje pod hišo Gorenja Trebuša 100, 535 m n. m. (slika 7). Det. I. Dakskobler, 2. 6. 2025, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v že znanem kvadrantu.
- 9950/3** (UTM 33TVL29) Slovenija, Primorska, Spodnja Idrija, Pot v Trnje, travnik, košen, zgornji del s plitvejšimi tlemi, 435 m n. m.; Pot v Trnje, travišče nad kolovozom vzhodno od domačije Kacjanovše, 572 m n. m. Det. I. Dakskobler, 4. 6. 2025 (potrditev že znanih nahajališč v že znanem kvadrantu).

V nedavnem članku (DAKSKOBLER 2005a) smo izpostavili redkost pojavljanja čebeljeliškega mačjega ušesa v Julijskih Alpah. Zdaj nam je uspelo najti še eno nahajališče v tem gorovju, pri vasi Vrsno v Krnskem pogorju. Čebeljeliško mačje uho tam raste v obcestni ruderalizirani travnatni brežini (po vrstni sestavi jo uvrščamo v asociacijo *Ranunculo bulbosi-Arrhenatheretum* s. lat.), v kateri imata največje srednje zastiranje vrsti *Peucedanum oreoselinum* in *Trifolium pratense* (ocena 3 po Braun-Blanquetu), pogostejše (ocena zastiranja 1) pa so še vrste *Dactylis glomerata*, *Clematis vitalba*, *Helictotrichon pubescens*, *Plantago lanceolata*, *Pimpinella saxifraga*, *Silene vulgaris* in *Sanguisorba minor* s. lat. Na popisni ploskvi smo poleg dveh primerkov mačjega ušesa opazili tudi piramidasti pilovec (*Anacamptis pyramidalis*) in temnordečo močvirnico (*Epipactis atrorubens*).

Drugo nahajališče čebeljeliškega mačjega ušesa v dolini Trebuše (za Ščuro, ki smo jo opisali v prej navedenem članku) je pri domačiji Pršjak. To je tudi drugo nahajališče v kvadrantu 9949/1. Prvo je v dolini Idrijce v Stopniku pri domačiji Na malnu na zaraščajočem suhem travniku (*Scabioso hladnikianae-Caricetum humilis* s. lat.) tik nad cesto Dolenja Trebuša-Želin (det. I. Dakskobler, 3. 6. 2010, podatek oz. kvadrant je objavljen v DAKSKOBLER & al. 2011). Pri novem nahajališču je nekoliko nenavadno rastišče, saj mačje uho raste tik ob povsem opuščenem domačiji v ruderalnem steblikovju z naslednjo vrstno sestavo (ocene po BRAUN-BLANQUET 1964): 3: *Urtica dioica*, *Anisantha sterilis*; 2: *Aegopodium podagraria*, *Brachypodium rupestre*, *Lapsana communis*, *Salvia glutinosa*, *Poa trivialis*; 1: *Cerastium brachypetalum*, *Geum urbanum*, *Medicago lupulina*, *Melissa officinalis*, *Narcissus poeticus*, *Ranunculus repens*, *Salvia verticillata*, *Silene latifolia* subsp. *alba*; +: *Arctium minus*, *Clematis vitalba*, *Daucus carota*, *Erigeron annuus*, *Galium aparine*, *G. mollugo*, *Lamium orvala*, *Myosotis ramosissima*, *Origanum vulgare*, *Paeonia* cf. *officinalis* (podivjana iz gojitve), *Physalis alkekengi*, *Trifolium pratense*, *T. repens*, *Veronica persica*; r: *Daphne laureola*, *Ophrys apifera*. Tudi morfološko je rastlina nekoliko posebna. Specialist Branko Dolinar jo je določil kot takson *Ophrys apifera* var. *fulvofusca*. Tudi iz drugih delov Slovenije poročajo o pojavljanju tega mačjega ušesa na bolj ali manj ruderalnih rastiščih (Küzmič, in litt.).

V bližini, na opuščenih senožetih pod domačijo smo v nedavnem članku (DAKSKOBLER 2025a: 14) navajali čmrljeliko mačje uho (*Ophrys holosericea*), ob popisu istega travnika 2. 6. 2025 smo prepoznali tudi Untchjevo mačje uho (*Ophrys holosericea* subsp. *untchjii*, sin. *O. untchjii*). Določitev je potrdil Branko Dolinar.

Med nahajališča čebeljeliškega mačjega ušesa smo izpisali še dva podatka za Spodnjo Idrijo (v že znanem kvadrantu in tudi na že znanem okvirnem nahajališču – Trnje). To

nahajališče poznajo in so o njem tudi že pisali, a ne v botaničnih časopisih, Rafko Terpin, Anka Rudolf in Tinka Gantar. Našli smo ga na dveh travnikih, združbo, v kateri raste, pa uvrščamo v asociacijo *Bromo-Danthonietum calycinae*.

Slika 7: Čebeljeliko mačje uho (*Ophrys apifera*) pri opuščeni domačiji Pršjak (Gorenja Trebuša). Foto: Igor Dakskobler.

Figure 7: *Ophrys apifera* at abandoned homestead Pršjak (Gorenja Trebuša). Photo: Igor Dakskobler.

3.14 *Physoplexis comosa*

9646/4 (UTM 33TUM82) Slovenija, Primorska, Julijske Alpe, Žaga, balvan na levem bregu Učje med Srednjo Učjo in vzpetino Sedlo, 405 m n. m. Det. I. Dakskobler, 19. 8. 2025, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v novem kvadrantu.

Pred nekaj leti (DAKSKOBLER & al. 2023) smo objavili nova nahajališča šopastega repušnika v dolini Nadiže in dolini Soče pri Kamnem, zdaj objavljamo še novo nahajališče v dolini Učje. Rozeta repušnika raste v navpičnem do skoraj previsnem zahodno-jugozahodnem delu približno tri metre visoke apnenčaste skale v združbi, ki jo uvrščamo v asociacijo *Potentilletum caulescentis* s. lat. Njena vrstna sestava (ocene po BRAUN-BLANQUET 1964) je naslednja: 1: *Sesleria caerulea* (*S. albicans*), *Potentilla caulescens*, *Rhamnus pumila*; +: *Aster bellidiastrum*, *Carex mucronata*, *Hieracium porrifolium*, *Physoplexis comosa*, *Rhodothamnus chamaecistus*, *Saxifraga burseriana*, *Valeriana saxatilis* ter mah *Tortella tortuosa*; r: *Campanula cespitosa*, *Petasites paradoxus*, *Paederota lutea*.

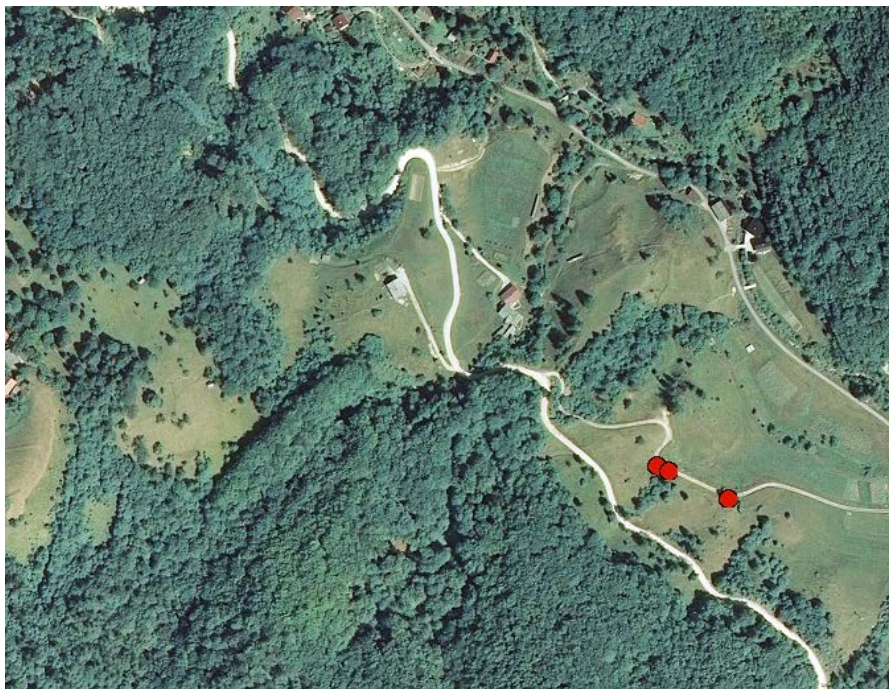
3.15 *Pinguicula vulgaris*

9949/1 (UTM 33TVM10) Slovenija, Primorska, Dolenja Trebuša, dolina Hotenje, vlažne skale ob majhnem potočku in majhno povirje tik ob stranski povezovalni cesti (slika 8), 290 m do 300 m n. m. Det. I. Dakskobler, 5. 5. 2024, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v novem kvadrantu.

Nahajališča in rastišča navadne mastnice (*Pinguicula vulgaris*) v Prodarjevi grapi (pogorje Porezna, Baška dolina) smo opisali pred štirimi leti (DAKSKOBLER & MARTINČIČ

2021). Takrat smo tudi napisali, da je ta mesojeda rastlina na Tolminskem redka. Njeno novo nahajališče v dolini Hotenje smo odkrili zgolj zato, ker smo se pravi čas (začetek maja) s kolesom peljali po ozki dovozni cesti, ki povezuje dolino Hotenje s pobočno cesto Dolenja Trebuša-Oblakov Vrh. Geološka podlaga je grušč in dolomit s primesjo laporovca. Tla so v glavnem hidromorfna. Nekoliko večje (nekaj kvadratnih metrov) je le najbolj zahodno nahajališče, kjer mastnica raste v povrni združbi, v kateri imajo največje zastiranje naslednje vrste (ocene po BRAUN-BLANQUET 1964): 3: *Molinia arundinacea*, *M. caerulea*; 2: *Carex flacca*, *Carex flava*, *Salix appendiculata*, *Eriophorum latifolium* ter mahovni vrsti *Palustriella commutata* in *Ctenidium molluscum*; 1: *Pinguicula vulgaris*, *Succisa pratensis*, *Ranunculus nemorosus*, *Potentilla erecta*, *Selaginella helvetica*, *Tofieldia calyculata*, *Parnassia palustris*.

Podobne vrste se pojavljajo tudi na ostalih dveh popisnih ploskvah, ki imata velikost enega do dveh kvadratnih metrov. Na najbolj vzhodni popisni ploskvi ima večje zastiranje tudi vrsta *Tussilago farfara*, na vlažni skali pa raste tudi marjetičasta nebina (*Aster bellidiastrium*). Rastišče na vseh treh popisnih ploskvah se je deloma spremenilo ob urejanju odtočnih jaskov ob dovozni cesti (najbrž nedavno, pred nekaj leti). Kot nam je povedal Jure Slatner, specialist za mesojede rastline, tovrstni človekovi posegi včasih navadni mastnici celo pomagajo k širjenju njene populacije.

Slika 8: Nahajališča navadne mastnice (*Pinguicula vulgaris*) v dolini Hotenje (Dolenja Trebuša), DOF, 1: 5000.

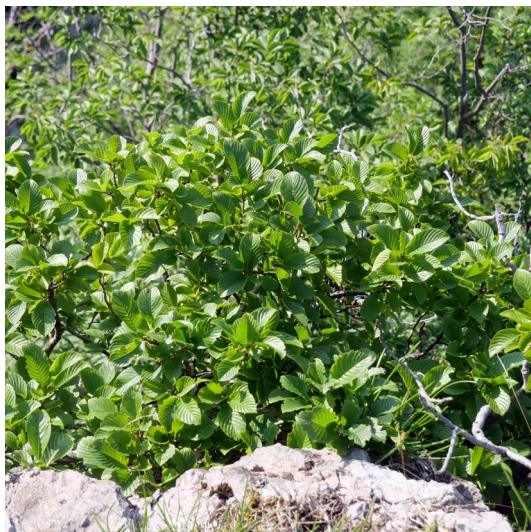
Figure 8: Localities of *Pinguicula vulgaris* in the Hotenja Valley (Dolenja Trebuša), DOF, 1: 5000.

3.16 *Rhamnus* × *mulleyana*

O Mulejevi kozji češnji smo pisali nedavno (DAKSKOBLER 2025c, DAKSKOBLER & PUNGARŠEK 2025) in omenili tudi njeno nahajališče v Zgornji Baški dolini (Grive nad Rajtlerjem pri Stržiščah, 9749/3). Podatka iz začetka oktobra 2010 nismo imeli dokumentiranega s fotografijo, herbarijska pola pa je založena, zato smo to nahajališče označili z vprašajem, češ, da ga je treba še preveriti. Lažje kot v množici herbarijskih škatel in vreč poiskati herbarij, je bilo vzeti pot pod noge in se iz Ruta podati proti Stržiščam. Imeli smo prav, dejansko na Grivah še zdaj raste Mulejeva kozja češnja (slika 2 in 9). Nahajališče smo obiskali 13. 6. 2025, grm križanca je visok okoli sedemdeset centimetrov in širok okoli enega metra (slika 9). Precej je podoben manjšim primerkom tega križanca nad desnim bregom Malenščka pri Vrsnem (DAKSKOBLER 2025a: 105). Grm raste na nadmorski višini 893 m, na zgornjem robu previsne stene (90 in več stopinj), ki ima jugovzhodno lego, kamnina pa je ploščasti apnenec s primesjo laporovca. Grmovna in zeliščna plast zastirata okoli 30 %, mahovna plast pa okoli 20 %. Vrstna sestava združbe skalnih razpok v zaraščanju z grmi je naslednja (ocene po BRAUN-BLANQUET 1964):

- Spodnja grmovna plast: 1: *Fraxinus ornus*, *Ostrya carpinifolia*; +: *Amelanchier ovalis*, *Berberis vulgaris*, *Rhamnus* × *mulleyana*, *Sorbus aria*; r: *Salix appendiculata*.
- Zeliščna plast: 2: *Daphne alpina* subsp. *scopoliana*, *Sesleria caerulea* (*S. albicans*); 1: *Bromopsis transsilvanica*; +: *Asplenium ruta-muraria*, *Carex humilis*, *Festuca stenantha*, *Hippocrepis comosa*, *Saxifraga crustata*, *Sedum album*; r: *Athamanta turbith*, *Koeleria pyramidata*, *Moehringia villosa*.
- Mahovna plast: 2: *Schistidium* sp.; 1: *Tortella tortuosa*.

Nekoliko nižje v steni je sestoj asociacije *Campanulo carnicae*-*Moehringietum villosae*, z naslednjo vrstno sestavo: 2: *Moehringia villosa*; +: *Asplenium trichomanes*, *Campanula carnica*, *Saxifraga crustata*, *Sesleria caerulea* (*S. albicans*).

Slika 9: Mulejeva kozja češnja (*Rhamnus* × *mulleyana*), Grive nad Rajtlerjem pri Stržiščah.

Foto: Igor Dakskobler.

Figure 9: *Rhamnus* × *mulleyana*, Grive above Rajtler (Stržišče).
Photo: Igor Dakskobler.

Zgornji rob stene, kjer raste Mulejeva kozja češnja, kaže na prehod od združbe skalnih razpok s kratkodlakavo popkoreso proti grmišču in združbi črnega gabra in malega jesena (*Fraxino ornii-Ostryetum carpinifoliae*). Kranjsko kozjo češnjo (*Rhamnus fallax*) smo opazili okoli 100 m zahodno na nadmorski višini 850 m v združbi črnega gabra in malega jesena, nizka kozja češnja (*Rhamnus pumila*) pa ima najbližje nahajališče približno 150 m zračne razdalje severovzhodno na nadmorski višini 900 m v skalnatem useku kolovoza (nekdanje mulatjere).

Mulejeva kozja češnja ima torej zdaj v Sloveniji poleg historičnega nahajališča pri Postojni vsaj dve recentni nahajališči, pri Vrsnem in pri Stržiščah.

3.17 *Schoenus nigricans*

9646/4 (UTM 33TUM82) Slovenija, Primorska, Julijske Alpe, Žaga, dolina Učje, stena pod vzpetino Sedlo, povirno območje na dolomitu, 390 m do 400 m n. m. (popisi št. 5–8 v preglednici 1). Leg. et det. I. Dakskobler, 27. 6. 2025, herbarij LJS in fotografije avtorja, novo nahajališče v novem kvadrantu.

9746/1 (UTM 33TUM72) Italija, Furlanija Julijska krajina, provinca Udine (Videm), Julijske Predalpe, Brezje (Montemaggiore), skala na levem bregu Belega potoka (Rio Bianco), povirje pod potjo Breginj-Brezje, 650 m n. m. (popis št. 9 v preglednici 1). Det. I. Dakskobler, 27. 7. 2022, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v že znanem kvadrantu (MARTINI & al. 2023: 775).

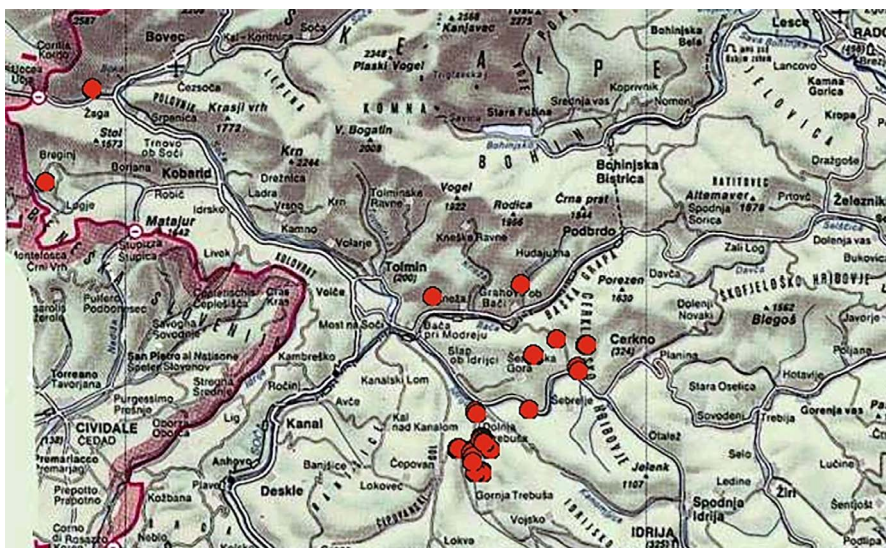
9746/4 (UTM 33TUM72) Slovenija, Primorska, Breginjski kot, jugozahodno od Breginja in severozahodno od vasi Logje, ob potoku Jamnik pred sotočjem z levim pritokom, obsežnejše povirje nad levim bregom potoka, 515 m n. m. (popis št. 4 v preglednici 1). Leg. et det. I. Dakskobler, 5. 5. 2022, herbarij LJS in fotografije avtorja, novo nahajališče v že znanem kvadrantu.

9848/2 (UTM 33TVM01) Slovenija, Primorska, Baška dolina, Meli med Ljubinjem (Grapo) in Humom (Podmelec), melišče, 375 m do 380 m n. m. (popisi št. 1–3 v preglednici 1). Det. I. Dakskobler, 8. 4. 2020, 10. 7. 2021, 22. 8. 2025, herbarij LJS in avtorjeve fotografije, novo nahajališče v novem kvadrantu.

9849/1 (UTM 33TVM11) Primorska, Baška dolina, Grahovo ob Bači, zaselek Brdo, 340 m n. m., travnik pod cesto, občasno v rabi kot pašnik. Det. I. Dakskobler, 16. 5. 2016 in 4. 9. 2016, avtorjeve fotografije, novo nahajališče v že znanem kvadrantu.

O nahajališčih črnkastega sitovca v Posočju smo prvič pisali pred več kot dvajsetimi leti (DAKSKOBLER & ČUŠIN 2002: 25). Takrat smo omenili nekatera nahajališča v Baški dolini, v Breginjskem kotu, v dolini Trebuše in v dolini Sjavnice (Sevnice) na Cerkljanskem. Podrobneje smo se združbam črnkastega sitovca posvetili čez več kot desetletje in opisali njegovo novo združbo, ki smo jo uvrstili v asociacijo *Astrantio carniolicae-Schoenetum nigricantis* (DAKSKOBLER & MARTINČIČ 2018). Opis temelji na fitocenološki tabeli z 69 popisi. Večinoma so iz doline Trebuše, srednjega dela doline Idrijce, iz grap na Cerkljanskem, iz doline Kanomlje, Baške doline, Breginjskega kota ter Poljanske doline (Hotavljje). Po letu 2017 smo naredili v Posočju še 68 fitocenoloških popisov, v katerih se pojavlja črnkast sitovec (slika 10). Tudi večino teh popisov lahko uvrstimo v asociacijo *Astrantio-Schoenetum nigricantis*. Največja zgostitev nahajališč te vrste je v dolini Trebuše in na Cerkljanskem, v Baški dolini in Zgornjem Posočju je nahajališč malo. V Baški dolini poleg bogatega nahajališča na desnem bregu Koritnice nad in pod cesto proti Rutu (Lahenk),

poznamo v istem kvadrantu (9849/1) še nahajališče na pašniku pod cesto Grahovo ob Bači-Slatne (Kneža), pri zaselku Brdo. Na povirnem travniku, ki je zadnja leta večinoma v rabi kot pašnik in kjer je človekov vpliv očiten, je na silikatni podlagi (glinavcu) pred devetimi leti rasla zelo zanimiva povirna združba, v kateri sta največje zastiranje (oceno 3) imeli vrsti *Schoenus nigricans* in *Eriophorium latifolium*, nekoliko manjšo (ocena 2) vrste *Succisa pratensis*, *Carex remota* in *Equisetum telmateia*. Oceno zastiranja 1 so imele vrste *Carex hostiana*, *Pulicaria dysenterica*, *Lythrum salicaria* in *Molinia arundinacea*, oceno + pa vrste *Mentha aquatica*, *Scirpus sylvaticus*, *Carex davalliana*, *C. flava* agg., *C. flacca*, *C. panicea*, *C. nigra*, *Tofieldia calyculata*, *Parnassia palustris*, *Potentilla erecta*, *Dactylis glomerata*, *Equisetum arvense* in *Ranunculus nemorosus*. Med mahovi smo z oceno 1 popisali vrsto *Palustriella commutata*. Vrstna sestava kaže na mozaik malopovršinskih združb ali vsaj na prehode sestoja asociacije *Schoenetum nigricantis* s. lat. proti drugim povirnim združbam.

Slika 10: Združbe s črnikastim sitovcem (*Schoenus nigricans*) v zahodni Sloveniji (Posočje s povodjem Idrijce) – približna nahajališča popisov, ki smo jih naredili v letih 2018–2025, GURS 1:750.000.

Figure 10: Communities with *Schoenus nigricans* in western Slovenia (Posočje / the Soča Valley region with river basin of Idrija) – approximate localities of relevés made between 2018 and 2025, GURS, 1:750.000.

V zelo drugačni združbi raste črnikasti sitovec v spodnji Baški dolini, na dolomitnem grušču v Meleh med Humom (Podmelec) in Grapo (Ljubinjem) – preglednica 1, popisi 1–3. To združbo za zdaj uvrščamo v provizorno asociacijo *Achnathero calamagrostis-Schoenetum nigricantis* nom. prov., njene diagnostične vrste pa so *Schoenus nigricans*, *Achnatherum calamagrostis*, *Hieracium porrifolium*, *Campanula cespitosa*, *Globularia cordifolia*, *Leontodon incanus* in *Centaurea scabiosa* subsp. *fritschii*. V njej vrste karbonatnih melišč, skalnih razpok in suhih travišč prevladujejo nad vrstami dolomitnih povirij – v tem smislu je

to zanimiva pionirska prehodna združba, vendar omejena na zelo majhno površino le nekaj desetih kvadratnih metrov.

V Breginjskem kotu je nahajališč črnkastega sitovca več, Čušin (2006: 135) našteje tri med njimi. Novo nahajališče smo našli ob potoku Jamnik, jugozahodno od Breginja. Vrsto sestavo razmeroma velikega povirja kaže popis št. 4 v preglednici 1. Prevladujoči vrsti v njem sta *Schoenus nigricans* in *Molinia arundinacea*. Povirju Nadiže pripada tudi sestoj črnkastega sitovca ob Belem potoku (Rio Bianco), že v Italiji (popis št. 9 v preglednici 1).

Temu sestoju so podobni sestoji črnkastega sitovca iz spodnjega dela doline Učje na levem bregu reke pod vzpetino Sedlo v smeri proti Srednji Učji (popisi št. 5–8 v preglednici 1). To so dolomitna povirja na stiku skalovja in gruča, v katerih ima večje zastiranje tudi alpska mastnica (*Pinguicula alpina*). Za zdaj jih uvrščamo v asociacijo *Astrantio carniolicae-Schoenetum nigricantis* s. lat. Za Bovško kotlino obstajajo stari podatki o črnkastem sitovcu izpred več kot sto let (HRUBY 1916: 260) brez natančnejšega nahajališča.

Preglednica 1: Sestoji z vrsto *Schoenus nigricans* v Zgornjem Posočju

Table 1: Stands with *Schoenus nigricans* in the Upper Soča Valley

Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Številka popisa v podatkovni bazi (Database number of relevé)		279732	279733	279734	289967	300561	300565	300566	300567	290515
Nadmorska višina v m (Altitude in m)		376	380	380	515	400	395	395	400	650
Lega (Aspect)		SSE	SSE	S	SW	SE	SE	SE	SE	SW
Nagib v stopinjah (Slope in degrees)		40	60	70	30	60	80	30	45	80
Matična podlaga (Parent material)		D	D	D	AL	D	D	D	D	D
Tla (Soil)		Li	Li	Li	Hi	Li	Li	Li	Li	Li
Kamnitost v % (Stoniness in %)		60	30	60	0	5	100	10	10	100
Zastiranje grmovne plasti v % (Cover of shrub layer in %)	E2	20	.	.	5	.	.	.	.	.
Zastiranje zeliščne plasti v % (Cover of herb layer in %)	E1	40	70	40	90	80	50	80	90	40
Zastiranje mahovne plasti v % (Cover of moss layer in %)	E0	10	.	.	10	10	.	.	.	15
Število vrst (Number of species)		18	16	10	17	13	9	9	8	14
Velikost popisne ploskve (Relevé area)	m ²	15	15	15	100	15	10	10	15	10
Datum popisa (Date of taking relevé)		4/8/2020	4/8/2020	4/8/2020	5/5/2022	6/27/2025	6/27/2025	6/27/2025	6/27/2025	7/27/2022
Srednjeevropski kvadrant (Quadrant)		9848/2	9848/2	9848/2	9746/4	9646/4	9646/4	9646/4	9646/4	9746/1
Nahajališče (Locality)		Meli	Meli	Meli	Jamnik	Učja Sedlo	Učja Sedlo	Učja Sedlo	Učja Sedlo	Beli potok

[illegible]

	Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1	2	3	4	5	6	7	8	9	Pr.
ES	<i>Elyno-Seslerietea</i>											
	<i>Sesleria caerulea</i> (<i>S. albicans</i>)	E1	2	+	2	.	+	+	+	+	1	8
	<i>Carex mucronata</i>	E1	.	.	.	.	+	1	.	.	1	3
	<i>Phyteuma orbiculare</i>	E1	.	.	.	.	.	.	.	+	.	1
NS	<i>Nardetalia strictae</i>											
	<i>Potentilla erecta</i>	E1	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
FB	<i>Festuco-Brometea</i>											
	<i>Carex humilis</i>	E1	+	.	.	.	.	.	.	.	.	1
	<i>Sanguisorba muricata</i>	E1	+	.	.	.	.	.	.	.	.	1
	<i>Teucrium montanum</i>	E1	+	.	.	.	.	.	.	.	.	1
	<i>Bupthalmum salicifolium</i>	E1	.	.	.	r	.	.	.	.	.	1
EA	<i>Epilobietea angustifolii</i>											
	<i>Eupatorium cannabinum</i>	E1	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
BA	<i>Betulo-Alnetea</i>											
	<i>Salix appendiculata</i>	E2a	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
RP	<i>Rhamno-Prunetea</i>											
	<i>Berberis vulgaris</i>	E2a	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
EP	<i>Erico-Pinetea</i>											
	<i>Calamagrostis varia</i>	E1	+	.	.	.	+	.	+	1	.	4
	<i>Epipactis atrorubens</i>	E1	+	.	.	.	.	.	.	.	.	1
	<i>Chamaecytisus hirsutus</i>	E1	.	+	.	.	.	.	.	.	.	1
	<i>Pinus nigra</i>	E2a	.	+	.	.	.	.	.	.	.	1
	<i>Amelanchier ovalis</i>	E2a	.	.	.	.	+	.	.	.	.	1
VP	<i>Vaccinio-Piceetea</i>											
	<i>Picea abies</i>	E1	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
SP	<i>Salicetea purpureae</i>											
	<i>Salix eleagnos</i>	E2	+	.	.	r	.	.	.	.	.	2
AI	<i>Alnion incanae</i>											
	<i>Equisetum telmateia</i>	E1	.	.	.	1	.	.	.	.	.	1
	<i>Frangula alnus</i>	E2a	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
TA	<i>Tilio-Acerion</i>											
	<i>Ulmus glabra</i>	E2a				+						1
FS	<i>Fagetalia sylvaticae</i>											
	<i>Prunus avium</i>	E2a	.	+	.	.	.	.	.	.	.	1
	<i>Fraxinus excelsior</i>	E1	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
QP	<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>											
	<i>Ostrya carpinifolia</i>	E2a	2	+	+	.	.	.	.	.	.	3
	<i>Fraxinus ornus</i>	E2a	.	1	+	.	.	.	.	.	.	2

	Zaporedna številka popisa (Number of relevé)		1	2	3	4	5	6	7	8	9	Pr.
QR	<i>Quercetalia roboris</i>											
	<i>Lembotropis nigricans</i>	E2a	.	r	.	.	.	.	.	.	.	1
QF	<i>Quercu-Fagetea</i>											
	<i>Listera ovata</i> (<i>Neottia ovata</i>)	E1	.	.	.	+	.	.	.	.	.	1
ML	<i>Mahovi</i> (Mosses)											
	<i>Tortella tortuosa</i>	E0	1	.	.	.	.	.	.	.	.	1

Legenda - Legend

1-3 *Achnathero calamagrostis-Schoenetum nigricantis* nom. prov.

4-9 *Astrantio carnioicae-Schoenetum nigricantis* s. lat.

A Apnenec - Limestone

D Dolomit - Dolomite

L Laporovec - Marlstone

Li Kamnišče - Lithosol

Hi Organsko-mineralna tla - Molic Gleysols

Pr. Prezenca - Število popisov, v katerih se pojavlja vrsta (Number of relevés in which the species is presented)

4 ZAKLJUČKI

Dopolnili smo poznavanje razširjenosti dveh v Julijskih Alpah redkih kukavičevk: *Anacamptis pyramidalis* (potrjeno uspevanje v dolini Tolminke pri planini Srednjica) in *Ophrys apifera* (novo nahajališče na Vrsnem v Krnskem pogorju). Vrsti *Ophrys apifera* in *Hladnikia pastinacifolia* imata novi nahajališči tudi v dolini Trebuše, prva pri opuščeni domačiji Pršjak, druga na levem bregu Trebušice blizu zaselka Plužnje, na nadmorski višini 390 m (v meliščni združbi na hudourniškem vršaju, *Achnathero calamagrostis-Petasitetum paradoxi* nom. prov.), kar je za endemita Trnovskega gozda do zdaj najnižje znano nahajališče. Novost za floro doline Trebuše je tudi arheofit *Hyoscyamus niger* v skoraj opuščnem zaselku Prdenjski vrh. Del Trebuše je tudi stranska dolina Hotenje, kjer je novo nahajališče na Tolminskem redke in v Sloveniji zavarovane navadne mastnice (*Pinguicula vulgaris*).

Zlati koren (*Asphodelus albus*) ima na Gorenjem Vrsniku (med Idrijskim in Žirovskim) dve in ne zgolj eno nahajališče, njegova populacija v južnih Julijskih Alpah (nad Rutom in Stržiščami) pa je vitalna in številčna.

Potrdili smo uspevanje endemičnega križanca *Rhamnus* × *mulleyana* v zgornji Baški dolini (Grive pri Stržiščah). Tam raste v združbi skalnih razpok, ki se z roba zarašča z toploljubnimi listavci (črni gaber, mali jesen), skupaj z kratkodlakavo popkoreso (*Moehringia villosa*), endemitom Julijskih Alp in njihovega prigorja.

Nahajališče močvirskega mečka (*Gladiolus palustris*) na vzpetini Breg je novost za floro Krajinskega parka Beka v jugozahodni Sloveniji na skrajnem robu Slovenske Istre blizu meje s Krasom. V travniški združbi, ki jo uvrščamo v asociacijo *Danthonio-Scorzoneretum villosae*, raste skupaj s podobnim ilirskim mečkom (*Gladiolus illyricus*), le da cveti štirinajst dni pozneje. Novosti za floro Krajinskega parka Beka so tudi vrste *Asplenium lepidum*, *Hyssopus officinalis* subsp. *pilifer* (*H. officinalis* subsp. *aristatus*), *Polypodium australe*, *Celtis australis*, *Pistacia terebinthus* (kamnita in skalnata rastišča Draškega tabora nad desnim

bregom Glinščice in Krvavega potoka), *Bombycilaena erecta* (opuščen pašnik nad levim bregom Krvavega potoka) in *Kickxia spuria* (opuščena njiva pod Bregom severozahodno od Beke).

Potrdili smo tudi nahajališča močvirskega mečka v najbolj severozahodnem delu Breginjskega kota (V Plazih, Plazi potok in Črni potok), v kvadrantu 9746/1. Deloma so tik ob meji z Italijo in tudi v Italiji (na desnem bregi Črnega potoka nad potjo v vas Brezje / Montemaggiore).

Dve novosti v flori krajinskega parka Strunjan sta *Euphrasia marchesettii*, evropsko varstveno pomembna vrsta (v novejšem času so njena nahajališča potrjena predvsem v dolini Dragonce) in *Adiantum capillus-veneris*, ki ima v Slovenski Istri veliko znanih nahajališč. Obe rasteta tik ob morski obali, prva v zalivu sv. Križa, druga med Rt. Kane in Belimi stenami.

Schoenus nigricans, značilno vrsto dolomitnih povirij in nizkih barij, smo našli tudi v dolini Učje na Bovškem. Tam in na novem nahajališču v Breginjskem kotu ob potoku Jamnik raste v združbi, ki jo uvrščamo v asociacijo *Astrantio carniolicae-Schoenetum nigricantis* s. lat. Drugačna je njena združba na gruču v Meleh med Ljubinjem in Podmelcem v spodnji Baški dolini, kjer raste skupaj z značilnimi vrstami karbonatnih melišč, v združbi, ki jo začasno uvrščamo v asociacijo *Achnathero calamagrostis-Schoenetum nigricantis* nom. prov. V dolini Učje ima novo nahajališče tudi *Physoplexis comosa*, jugovzhodnoalpska vrsta skalnih razpok.

Na Bovškem (Vas na Skali, Krbulnik, Triglavski narodni park) je v pionirskem smrekovem gozdu (*Astrantio carniolicae-Piceetum* nom. prov.) ob strugi manjšega hudourniškega potoka novo nahajališče redke praproti *Botrychium virginianum*. Prav tako redek Kochov svišč (*Gentiana acaulis*) pod Planico (1376 m) nad Kosečem pa je novost za floro Krnskega pogorja.

5 SUMMARY

We have supplemented our knowledge about distribution of two in the Julian Alps rare orchids: *Anacamptis pyramidalis* (confirmed growing in the Tolminka Valley, on pasture of Srednjica) and *Ophrys apifera* (new locality on Vrsno in the Krn Mountains). *Ophrys apifera* and *Hladnikia pastinacifolia* have new localities also in the Trebuša Valley, the first near the abandoned homestead Pršjak (Figure 7) and the second on the left bank of the Trebušica River, close to hamlet Plužnje, 390 m a. s. l. (on scree community on talus, *Achnathero calamagrostis-Petasitetum paradoxi* nom. prov.). This is the lowest known locality of the endemic species in the Trnovski Gozd plateau. Novelty for the flora of Trebuša Valley is also archaeophyte *Hyoscyamus niger* (Figure 5), on almost abandoned hamlet Prdenjski Vrh. Part of the Trebuša Valley is also lateral valley of Hotenja, where is a new locality of *Pinguicula vulgaris* (Figure 8), in Tolmin region (Tolminsko) rare and in Slovenia protected species of spring and low-sedge fens.

Asphodelus albus, characteristic species of montane South-European grasslands, has on Gorenji Vrsnik (between Idrija and Žiri, pre-Alpine phytogeographical region of Slovenia) an additional locality (Figure 1). Its population in the southern Julian Alps (above Rut and Stržišče in the upper Bača Valley) is still very vital (Figure 2). In this valley, on Grive near Stržišče, we confirmed locality of endemic hybrid *Rhamnus* × *mulleyana* (Figures 2 and 9). It grows in rock crevice community, which is partly overgrown with *Ostrya carpinifolia* and *Fraxinus ornus* shrubs, together with *Moehringia villosa*, endemic of the Julian Alps and its foothills.

Locality of *Gladiolus palustris* on the hill Breg is novelty for the flora of the Beka Landscape Park in southwestern Slovenia, on the northwestern border of Istria, close to the Kras (Carst). In the grassland community (*Danthonio-Scorzoneretum villosae*) it grows together with similar *Gladiolus illyricus*, but it flowers fourteen days later (Figure 4). Novelities for the flora of the Landscape park Beka are also *Asplenium lepidum*, *Hyssopus officinalis* subsp. *pilifer* (*H. officinalis* subsp. *aristatus*), *Polypodium australe*, *Celtis australis*, *Pistacia terebinthus* (stony and rocky sites of Draški Tabor on the right bank of Glinščica river and Kravi potok brook), *Bombycilaena erecta* (abandoned pasture on the left bank of Krvavi potok brook) – Figure 6 and *Kickxia spuria* (abandoned field under Breg northwestern from Beka). We also confirmed locality of *Gladiolus palustris* in the northwesternmost part of the Breginjski Kot in the southwestern Julian Alps (V Plazih, Plazi potok brook, Črni potok brook, quadrant 9746/1). Partly are these localities close to the border with Italy, and also in this state (on the right bank of the Rio Nero / Črni potok above the path to the village Montemaggiore / Brezje).

Two novelties of the flora of the Strunjan Landscape Park are *Euphrasia marchesettii* (a species of European conservation interest) and *Adiantum capillus-veneris* (which have in Slovenian Istria a lot of localities). Both are growing close to the sea coast, the first in Mesečev zaliv bay (the Sv. Križ bay), the second between the cape Kane and the cliff of Bele Stene.

We have found *Schoenus nigricans*, characteristic species of dolomite springs nad small-sedge rich fans, also in the Učja Valley near Žaga in the Bovec area. There and also in the Jamnik brook (southwestern from Breginj in the Breginjski Kot area) it grows in the community which we classify into the association *Astrantio carniolicae-Schoenetum nigricantis* s. lat. (relevés 4-9 in Table 1). Different is *Schoenus nigricans* community on debris in Meli (between Ljubinj and Podmelec in the lower Bača Valley), where it grows together with character species of calcareous screes (*Achnathero calamagrostis-Schoenetum nigricantis* nom. prov. – relevés 1-3 in Table 1). In the Učja Valley, there is also a new locality of *Physoplexis comosa*, southeastern-alpine species of rock crevices.

In the Bovec region (Vas na Skali, Krbulnik, Triglav National park) is a new locality of rare fern *Botrychium virginianum*. It grows in pioneer spruce wood (*Astrantio carniolicae-Piceetum* nom. prov.) on debris of small mountain torrent (Figure 3). Rare and protected *Gentiana acaulis* (*G. kochiana*) is novelty for the flora of the Krn mountains. It grows on pasture under Planica (1367 m) above Koseč.

6 ZAHVALA

Dr. Branko Vreš je skrbnik podatkovne baze FloVegSi in skupaj z dr. Darinko Trpin moj prvi vodnik v dolino Glinščice, o kateri ima tudi precej še neobjavljenih podatkov. S podatki, nasveti, opozorili in pri določanju nekaterih vrst so mi poleg njega dragoceno pomagali še Branko Dolinar, Janez Mihael Kocjan, mag. Andrej Seliškar, Rafael Terpin, Anka Rudolf, Jure Slatner, dr. Bogomir Humar, dr. Filip Küzmič, dr. Amadej Trnkoczy in Sanja Behrič. Rastlinstvo v Krajinskem parku Strunjan sva opazovala z Ljudmilo Dakskobler. Ime za skalnato vzpetino nad desnim bregom Glinščice nad Botačem, Draški tabor, mi je sporočil Stanko Flego. Besedilo so s popravki tehtno izboljšali mag. Andrej Podobnik, mag. Andrej Seliškar in doc. dr. Tinka Bačič. Razprava je nastala z denarno podporo Agencije Republike Slovenije za raziskovalno dejavnost (V4-1619 in P1-0236).

7 LITERATURA

- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004a: Flora alpina. Bd. 1: *Lycopodiaceae* *Apiaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1159 pp.
- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004b: Flora alpina. Bd. 2: *Gentianaceae–Orchidaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1188 pp.
- ANONYMOUS, 2002: Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Priloga 1: Rdeči seznam praprotnic in semenk (Pteridophyta & Spermatophyta). Uradni list RS 82/2002.
- ANDERLE, B., 2023: Pregled razširjenosti praprotnic in semenk na Gorenjskem. Samozaložba, Hraše. 604 pp.
- BRAUN-BLANQUET, J., 1964: Pflanzensoziologie. Grundzüge der Vegetationskunde. 3. Auflage. Springer, Wien – New York. 865 pp.
- ČUŠIN, B., 2004: *Euphrasia marchesetii* Wettst. – Marchesettijeva smetlika. In: Čušin, B. (ed.) et al.: Natura 2000 v Sloveniji. Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana. pp. 89–92.
- ČUŠIN, B., 2006: Rastlinstvo Breginjskega kota. Založba ZRC, ZRC SAZU, Ljubljana. 198 pp.
- DAKSKOBLER, I., 2007: Zlati koren in raznolistni osat v južnih Julijskih Alpah ter pirenejska vijolica v Trnovskem gozdu. *Proteus* (Ljubljana) 69 (6): 252–259.
- DAKSKOBLER, I., 2024: Fitocenološka analiza vrstno bogatih gorskih polsuhih travnišč na mešani geološki podlagi v zahodni Sloveniji. *Hladnikia* (Ljubljana) 53: 3–32.
- DAKSKOBLER, I., 2025a: Nova nahajališča in fitocenološka oznaka rastišč nekaterih zavarovanih ali redkih praprotnic in semenk v zahodni in jugozahodni Sloveniji. *Hladnikia* (Ljubljana) 55: 3–42.
- DAKSKOBLER, I., 2025b: Nekateri značilnosti rastja in rastlinstva krajinskega parka Beka in njegove neposredne okolice (jugozahodna Slovenija). *Folia biologica et geologica* (Ljubljana) 66 (1): 45–156.
- DAKSKOBLER, I., 2025c: *Rhamnus* × *mulleyana* Fritsch (*Rhamnus fallax* Boiss × *R. pumila* Turra). *Notulae ad floram Sloveniae*. *Hladnikia* (Ljubljana) 55: 99–117.
- DAKSKOBLER, I. & B. ČUŠIN, 2002: Floristične novosti iz Posočja (zahodna Slovenija) – II. *Hladnikia* (Ljubljana) 14: 13–31.
- DAKSKOBLER, I., B. VREŠ & B. ANDERLE, 2007: Novosti v flori slovenskega dela Julijskih Alp. *Razprave 4. razreda SAZU* (Ljubljana) 48-2: 139–192.
- DAKSKOBLER, I., B. ANDERLE & B. VREŠ, 2009: Novosti v flori Julijskih Alp (severozahodna Slovenija). *Folia biologica et geologica* (Ljubljana) 50 (1): 73–119.
- DAKSKOBLER, I., A. SELIŠKAR & B. VREŠ, 2011: Rastlinstvo ob reki Idrijci – floristično-fitogeografska analiza obrečnega prostora v sredogorju zahodne Slovenije. *Folia biologica et geologica* (Ljubljana) 52 (1-2): 27–82.
- DAKSKOBLER, I., B. ANDERLE, B. ZUPAN & B. VREŠ, 2014: Novosti v flori Slovenije. *Hladnikia* (Ljubljana) 33: 3–30.
- DAKSKOBLER, I., A. SELIŠKAR & B. VREŠ (“2013”), 2014: Rastje in rastlinstvo. In: Pavšič, J. (ur.): Vipavska dolina. Neživi svet, rastlinstvo, živalstvo, zgodovina, umetnostna zgodovina, gmotna kultura, gospodarstvo in naravovarstvo. Slovenska matica, Ljubljana. pp. 81–90.
- DAKSKOBLER, I. & A. MARTINČIČ, 2018: A new endemic plant community with *Schoenus nigricans* in the Southeastern Alps and northern Dinaric Alps. *Folia biologica et geologica* (Ljubljana) 59 (1): 5–28.

- DAKSKOBLER, I. & A. MARTINČIČ, 2021: Botanične posebnosti Prodarjeve grape v zgornji Baški dolini (zahodna Slovenija). *Folia biologica et geologica* (Ljubljana): 62 (1): 161–200.
- DAKSKOBLER, I., S. BEHRIČ, F. KÜZMIČ, U. ŠILC & B. VREŠ, 2021a: Priprava strokovnih izhodišč s predlogi varstvenih ukrepov za pripravo Akcijskega načrta za ohranjanje biotske raznovrstnosti v Triglavskem narodnem parku – področje praprotnice in semenke ter negozdne rastlinske združbe in habitatni tipi. Končno poročilo. ZRC SAZU, Ljubljana. 238 pp. + priloge.
- DAKSKOBLER, I., A. SELIŠKAR & B. VREŠ, 2021b: Phytosociological analysis of *Gladiolus palustris* sites in northwestern, western and southwestern Slovenia. Fitocenološka oznaka rastišč vrste *Gladiolus palustris* v severozahodni, zahodni in jugozahodni Sloveniji. *Folia biologica et geologica* (Ljubljana) 62 (1): 59–159.
- DAKSKOBLER, I., D. ROJSEK & E. VELIKONJA, 2022: Rastišča vrste *Hladnikia pastinacifolia* na južnem robu Trnovskega gozda. *Folia biologica et geologica* (Ljubljana) 63 (1): 79–100.
- DAKSKOBLER, I., A. MARTINČIČ & S. STRGULC KRAJŠEK, 2023: Dve novi dolinski nahajališči (pod)visokogorskih rastlinskih vrst v Zgornjem Posočju. *Hladnikia* (Ljubljana) 52: 3–28.
- DAKSKOBLER, I. & Š. PUNGARŠEK, 2025: Mulejeva kozja češnja (*Rhamnus* × *mulleyana*) pri Vrsnem na Kobariškem. V spomin dr. Nadi Praprotnik. *Proteus* (Ljubljana) 87 (5): 200–209.
- DOLINAR, B., 2025: Kukavičevke v Sloveniji. 2. izdaja. Pipinova knjiga, Podsmreka. 224 pp.
- EHRENDORFER, F. & U. HAMANN, 1965: Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. *Ber. Deutsch. Bot. Ges.* 78: 35–50.
- HRUBY, J., 1916: Die Grenzgebiete Kärntens und des NW-Küstenlandes gegen Italien und ihre Pflanzendecke. *Österr. Bot. Zeitschr.* Bd. 66: 186–196, 242–363.
- JALAS, J. & J. SUOMINEN, 1967: Mapping the distribution of European vascular plants. *Memoranda Soc. pro Fauna Flora Fennica* 43: 60–72.
- JOGAN, N., 2020a: Marchesettijeva smetlika (*Euphrasia marchesettii*) v Natura 2000 območju Slovenska Istra (SI3000212). Končno poročilo, Ljubljana. 19 pp.
- JOGAN, N., 2020b: Močvirski meček (*Gladiolus palustris*) v Natura 2000 območju Kamniško-Savinjske Alpe (SI3000264). Končno poročilo, Ljubljana. 22 pp.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- KOS, V. (ed.), 1996: Atlas Slovenije. 3. izdaja. Mladinska knjiga in Geodetski zavod Slovenije, Ljubljana.
- MARTINČIČ, A., 2024a: New checklist and the Red list of the mosses (Bryophyta) of Slovenia. *Hacquetia* (Ljubljana) 23 (1): 69–118.
- MARTINČIČ, A., 2024b: New checklist and the Red list of the hornworts (Anthocerotophyta) and liverworts (Marchantiophyta) of Slovenia. *Hacquetia* (Ljubljana) 23 (2): 175–197.
- MARTINČIČ, A., T. WRABER, N. JOGAN, A. PODOBNIK, B. TURK, B. VREŠ, V. RAVNIK, B. FRAJMAN, S. STRGULC KRAJŠEK, B. TRČAK, T. BAČIČ, M. A. FISCHER, K. ELER & B. SURINA, 2007: Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Četrta, dopolnjena in spremenjena izdaja. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana. 967 pp.
- MARTINI, F., G. BERTANI, F. BOSCUCCI, A. BRUNA, A. DANELUTTO, R. PAVAN & C. PERUZOVICH, 2023: Flora del Friuli Venezia Giulia. Repertorio critico diacronico e atlante corologico. Forum, Udine. 1006 pp.

- MIHORIČ, A., 2024: *Bombycilaena erecta* (*Micropis erectus*). In: S. Strgulc Krajšek & I. Dakskobler (ur.): Nova nahajališča – New localities 54. Hladnikia (Ljubljana) 54: 69.
- OGRIN, D., 2019: Geografske poteze. In: J. Pavšič, M. Gogala & A. Seliškar (ur.): Slovenska Istra 1. Neživi svet, rastlinstvo in živalstvo. Slovenska matica, Ljubljana. pp. 37–49.
- PERICIN, C., 2001: Fiori e piante dell'Istria. Collana degli atti – extra serie N. 3. Centro di ricerche storiche, Rovinj. 464 pp.
- POLDINI, L., 2009: La diversità vegetale del Carso fra Trieste e Gorizia. Lo stato dell'ambiente. Edizione Goliardiche, Trieste. 732 pp.
- PRUS, T. & H. GRČMAN, 2019: Tla. In: J. Pavšič, M. Gogala & A. Seliškar (ur.): Slovenska Istra 1. Neživi svet, rastlinstvo in živalstvo. Slovenska matica, Ljubljana. pp. 50–60.
- ROJKO, T., 2023: Uporabnost nadzemnih razlikovalnih znakov ilirskega in močvirskega mečka (*Gladiolus illyricus* in *G. palustris*, Iridaceae). Magistrsko delo. Magistrski študij – 2. stopnja. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo, Ljubljana. 76 pp. + prilože.
- RUTAR, S., M. VERNIK, K. GABROVŠEK, D. ROJŠEK & I. DAKSKOBLER, 2014: *Hyoscyamus niger* L. Notulae ad floram Sloveniae. Hladnikia (Ljubljana) 34: 68–70.
- ROJŠEK, D., 2022: Varstvo rebrinčevolstne hladnikovke (*Hladnikia pastinacifolia*) v Čavnu oziroma Mačjem kotu. Proteus (Ljubljana) 84 (8): 383–393.
- SELIŠKAR, T., B. VREŠ & A. SELIŠKAR, 2003: FloVegSi 2.0. Računalniški program za urejanje in analizo bioloških podatkov. Biološki inštitut ZRC SAZU, Ljubljana.
- SELIŠKAR, A., B. VREŠ, B. SURINA & I. DAKSKOBLER, 2017: Rastlinstvo regijskega parka Škocjanske jame. Proteus (Ljubljana) 79 (7-9): 362–373.
- SKOBERNE, P., 2007: Zavarovane rastline Slovenije. Narava na dlani. Žepni vodnik. Mladinska knjiga, Ljubljana. 116 pp.
- ŠILC, U. & A. ČARNI, 2012: Conspectus of vegetation syntaxa in Slovenia. Hacquetia (Ljubljana) 11 (1): 113–164.
- TERPIN, R. & I. DAKSKOBLER, 2023: *Asphodelus albus* L. Notulae ad floram Sloveniae. Hladnikia (Ljubljana) 51: 74–81.
- VIDMAR, B., 2008: Naravovarstveno vrednotenje Strunjanskega klifa. Varstvo narave (Ljubljana) 21: 137–150.
- WRABER, T., 2006: *Euphrasia marchesettii* Wettst. in Marchesetti. Notulae ad floram Sloveniae 78. Hladnikia (Ljubljana) 19: 69–71.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE, 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk SR Slovenije. Varstvo narave (Ljubljana) 14–15: 1–429.